DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અહેવાલયોગ્ય

ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલીય હકૂમતક્ષેત્ર

ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૦૪૫–૧૦૪૬/૨૦૨૩

એસ.એલ.પી.(ફોજદારી) નં. ૦૧૧૧૯૬–૦૧૧૧૯૭/૨૦૨૨

કમર ગની ઉસ્માની .....**અપીલકર્તા**

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય. .....**સામાવાળા**

ચુકાદો

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એમ. આર. શાહ

(૧) પરવાનગી આપી.

(૨) ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલત, અમદાવાદ મધ્યેના ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૨૧૫/૨૦૨૨ અને ૧૨૧૬/૨૦૨૨ માં આપેલા ૨૩.૦૯.૨૦૨૨ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને મુળ અપરાધીએ હાલની અપીલ કરી છે, જેમાં ઉચ્ચ અદાલતની ખંડપીઠે ઉપરોક્ત અપીલોને ફગાવી દીધી છે અને સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૭(૨) હેઠળ કાયદાકીય જામીન (ડિફોલ્ટ જામીન) પર અપીલકર્તાને મુક્ત કરવાનો ઇનકાર કર્યો છે.

(૩) હાલની અપીલ તરફ દોરી જતી ટુંકી હકીકતો નીચે મુજબ છેઃ

(૩.૧) આરોપીની ૨૯.૦૧.૨૦૨૨ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. એટલે સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૭ અંતર્ગત આપવામાં આવેલો ૯૦ દિવસનો ગાળો ૨૯.૦૪.૨૦૨૨ રોજ પૂરો થવાનો હતો. આમ છતાં, ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ તપાસ અધિકારીએ તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે વધારે સમય આપવા વિનંતી કરી હતી, જેને નીચલી કોર્ટ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને ૩૦ દિવસનો વધારો આપવામાં આવ્યો હતો. આરોપીને ૨૩.૦૪.૨૦૨૨ના દિવસેજ સમય વધારા વિશે જાણકારી આપવામાં આવી હતી. ૨૨.૦૫.૨૦૨૨ ના રોજ, તપાસ અધિકારીએ ફરી એકવાર સમય વધારો આપવા વિનંતી કરી હતી, જેને ૨૨.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ વીધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે મંજૂરી આપી હતી. આ તબક્કે, તે નોંધવુ જરુરી છે કે ૨૨.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ આરોપીની હાજરીમાં બીજો સમય વધારો આપવામાં આવ્યો હતો. દરમિયાન, આરોપીએ ૧૦.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ એ આધાર પર ડિફોલ્ટ જામીન અરજી કરી હતી કે, જ્યારે ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ

પ્રથમ સમય વધારો આપવામાં આવ્યો, ત્યારે તે સમય વધારો આરોપીની હાજરીમાં નહોતો આપ્યો અને આરોપીને હાજર રાખવામાં આવ્યો નહોતો અને તેથી, પ્રથમ સમય વધારો કાયદાસર નહોતો અને તેથી, આરોપીએ ૧૦.૦૫.૨૦૨૨ ના રોજ ડિફોલ્ટ જામીન મેળવવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત કર્યો હતો. વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે આ અરજી ફગાવી દીધી હતી. હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેંચે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને ઓર્ડર દ્વારા આ અપીલો ફગાવી દીધી છે. આથી, મૂળ આરોપીની તરફે વર્તમાન અપીલ કરવામાં આવી છે.

(૪) અપીલકર્તા તરફથી વિધ્વાન વકીલ શ્રી મહેમૂદ પ્રાચા અને ગુજરાત સરકાર તરફથી વિધ્વાન સોલીસિટર જનરલ શ્રી તુષાર મહેતા ઉપસ્થીત રહ્યા.

(૪.૧) આરોપી વતી હાજર થયેલા વિધ્વાન વકીલ શ્રી પ્રાચાએ ભારપૂર્વક દલીલ કરી છે કે હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેંચે જે ચુકાદા અને આદેશની ઉપર આધાર રાખેલ છે તે ચુકાદા અને આદેશને આ અદાલતે **જિગર ઉર્ફે જિમી પ્રવીણચંદ્ર અડતિયા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ૨૦૨૨ એસસીસી ઓનલાઇન એસ.સી.સી. ૧૨૯૦** કેસમાં પાછળથી રદ કર્યો છે.

(૪.૨) આરોપીના વકીલ શ્રી પ્રાચાએ વધુમાં રજુઆત કરી છે કે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તે કબુલ કરવામાં આવ્યું છે કે અપીલકર્તાને તપાસના સમયગાળાની મુદત લંબાવવા માટેની પ્રથમ અરજીની સુનવણી દરમિયાન વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ

સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો. એવી પણ રજુઆત કરવામાં આવી છે કે **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય (૧૯૯૪) ૪ એસ.સી.સી. ૬૦૨** અને **સંજય દત્ત વિરુદ્ધ સી.બી.આઈ તરફથી રાજ્ય, બોમ્બે (II) (૧૯૯૪) ૫ એસ.સી.સી. ૪૧૦** કેસમાં તપાસનો સમયગાળો વધારવા માટેની અરજીની સુનવણી દરમિયાન આરોપીને નોટિસ આપવી ફરજિયાત હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે **સંજય દત્ત (સુપ્રા)** ના કેસમાં , આ અદાલતે વધુમાં અર્થઘટન કર્યું છે કે લેખિત નોટિસ ફરજિયાત નથી પરંતુ આરોપીની હાજરી પૂરતી છે. આથી, એવી રજૂઆત કરી છે કે, **સંજય દત્ત(સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલતે ઠરાવેલ સીધ્ધાંત અનુસાર, તપાસનો ગાળો વધારવા માટેની અરજીની સુનવણી વખતે આરોપીની હાજરી જરુરી છે. આથી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, હાલનાં કેસમાં જ્યારે ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ પ્રથમ વખત મુદત લંબાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી ત્યારે, કબૂલ રાખ્યા મુજબ, આરોપીને ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો નહોતો. તેથી પ્રથમ મુદત વધારો એ સ્વયં ગેરકાયદેસર છે અને તે વધારો કાયદા મુજબ નહોતો અને એટલે જ્યારે આરોપીએ ડિફોલ્ટ જામીન/ કાયદાકીય જામીન માટે સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૭(૨) હેઠળ અરજી કરી હતી, ત્યારે આરોપીએ કાયદેસર જામીન પર છૂટકારો મેળવવાનો, તજી કે રદ કે જપ્ત ન કરી શકાય તેવો અધિકાર મેળવ્યો હતો, કારણ કે તે દરમ્યાન ૯૦ દિવસનો ગાળો પૂરો થયો હતો અને તેથી પ્રથમ વધારાને ધ્યાને લેવો ન જોઈએ.

(૪.૩) આરોપી વતી હાજર થયેલા વિધ્વાન વકીલ દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, **સૈયદ મોહમ્મદ અહેમદ કાઝમી વિરુદ્ધ રાજ્ય (૨૦૧૨) ૧૨ એસ.સી.સી. ૧** ના કેસમાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યા તથા ઠરાવ્યા મુજબ મૂળ આદેશ રદ કર્યા પછી પશ્ચાદવર્તી અસરથી તપાસના સમયગાળાને લંબાવવાની મંજૂરી આપી ન શકાય.

(૪.૪) આરોપી વતી હાજર રહેલા વિધ્વાન વકીલ દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તાજેતરમાં **જિગર (સુપ્રા)** કેસમાં, **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા)** તથા **સંજય દત્ત (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, ખાસ કરીને એ કાયદાના સિધ્ધાંતને સુચનનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે કે તપાસના સમયગાળાના વધારામાં (અથવા આપતા દરમિયાન) આરોપીને રજૂ કરવામાં નિષ્ફળતા, આવા તપાસની મુદ્તમાં વધારાને ગેરકાયદે બનાવે છે અને આરોપીને કાયદાકીય જામીન મેળવવાનો હકદાર બનાવે છે.

(૪.૫) ઉપરોક્ત રજૂઆતો તથા **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા), સૈયદ મોહમ્મદ અહેમદ કાઝમી (સુપ્રા), સંજય દત્ત (સુપ્રા)** અને **જીગર (સુપ્રા)** ના કેસોમાં આ અદાલતના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને, એવી દાદ માંગવામાં આવી છે કે હાલની અપીલોને મંજૂર કરવામા આવે અને સામાવાળાને નિર્દેશ આપવામાં આવે કે તેઓ આરોપીને કાયદાકીયના જામીન પર છોડે.

(૫) સરકાર વતી હાજર રહેલા સોલિસિટર જનરલ શ્રી તુષાર મહેતાએ હાલની અપીલનો વિરોધ કરતા એવી દલીલ કરી છે કે **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલતે આપેલા નિર્ણયના જોમને **સંજય દત્ત (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલતે ઘટાડી દિધુ છે. એવી રજૂઆત કરી છે કે **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સૂપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલતે આપેલ આભિપ્રાય કે તપાસ માટેનો સમય લંબાવતાં પહેલાં નિયુક્ત અદાલત દ્વારા આરોપીને નોટિસ આપવી જરૂરી છે, એ હવે **સંજય દત્ત (સુપ્રા)**ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયને કારણે, પ્રવર્તમાન કાયદો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, **સંજય દત્ત (સુપ્રા)**ના કેસમાં આ અદાલતે **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા)**ના નિર્ણયની સમજ આપી હતી અને નોંધ્યું હતું કે, હવે, એકમાત્ર જરૂરિયાત એવી છે કે સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૭(૧) અન્વયે આરોપીને કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવા અને એ કે આરોપીને, તપાસની મુદત લંબાવવાના કારણો આપતી લેખિત નોટિસ મેળવવાનો હક નથી.

(૫.૧) હવે જ્યાં સુધી આ કોર્ટના **જિગર (સુપ્રા)** ના કેસમાં આપેલ ચુકાદા પર આધાર રાખવાને લાગે વળગે છે ત્યાં સુધી, ભારપુર્વક તેવી રજુઆત કરવામાં આવી છે કે આ પ્રકારનો ચુકાદાને મોટી ખંડપીઠ દ્વારા પુનર્વિચારની જરૂર છે કારણ કે સદર ચુકાદામાં આ અદાલતે સીઆરપીસીની કલમ ૪૬૫ ને ધ્યાનમાં લીધી નથી. એવી રજૂઆત કરેલ છે કે, આ અદાલત, **રામબીર શૌકીન વિરુદ્ધ રાજ્ય (૨૦૧૮) ૪ એસસીસી ૪૦૫** કેસમાં, આ અદાલતે ઠરાવેલા સિદ્ધાંત ધ્યાને લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે, જેમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે

આરોપીઓને ડિફોલ્ટ જામીન મેળવવાનો હક તે તપાસ માટે સમયગાળા વધારવા માટેની અરજી નામંજૂર થયા બાદ, અથવા, નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવેલ ન હોય, ત્યારે મળે.

(૫.૨) વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આ અદાલતે **નરેન્દ્ર જી. ગોયલ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (૨૦૦૯) ૬ એસ.સી.સી. ૬૫** ના કેસમાં કરેલ અવલોકન અને ઠરાવ્યા મુજબ આરોપીને તપાસના તબક્કે અને ખાસ કરીને, તપાસ માટેના સમયગાળા વધારવાના તબક્કે સાંભળવો પડે તેવા હક્ક નથી. આ અદાલતના અવલોકન અને ઠરાવ્યા મુજબ, આરોપીને તપાસના તબક્કે તપાસનો સમયગાળો વધારવા માટેના કારણો જાણવાનો હક્ક નથી કારણ કે તે તપાસ દરમ્યાન પોતાની પક્ષ મુકવા માંટે હકદાર નથી.

(૫.૩) સરકાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સોલિસિટર જનરલ શ્રી તુષાર મહેતાએ વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે, અન્યથા કેસની હકીકતો અને સંજોગો મુજબ પણ, અપીલકર્તા માંગવામાં આવેલ કોઈ રાહત તથા ખાસ કરીને કાયદાકીય જામીન મેળવવા માટે હકદાર નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, પ્રથમ મુદત લંબાવવાની મંજૂરી વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ આપી હતી. તરત જ, બીજા જ દિવસે એટલે કે ૨૩.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ આરોપીને તપાસ માટે લંબાવવામાં આવેલી મુદત અંગે માહિતી આપવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, આરોપી દ્વારા ૨૯.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ (જ્યારે ૯૦

દિવસનો ગાળો પૂરો થયો હતો) પણ કશું જ કરવામાં આવ્યું ન હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, આરોપીને ૨૩.૦૪.૨૦૨૨નાં રોજ તપાસ માટે લંબાવવામાં આવેલી મુદત વિશે જાણકારી આપવામાં આવી હતી છતાં પણ તેમણે વધુ ૩૦ દિવસના તપાસ માટે સમય લંબાવવાનાં ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ આપેલા ચુકાદાને પડકાર્યો નહોતો. એવી રજુઆત કરેલ છે કે જ્યારે બીજીવાર સમય લંબાવવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૨૨ ના રોજ મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, ત્યારે આરોપી હાજર હતો અને તેની હાજરીમાં એક્સટેન્શન આપવામાં આવ્યું હતું. પણ તે સમયે આરોપી દ્વારા તેવી કોઈ તકરાર લેવામાં નહોતી આવી કે ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ નો વધુ ૩૦ દિવસ માટે સમય લંબાવવાની મંજૂરીનો આદેશ યોગ્ય અને કાયદેસર નહોતો. એટલે એવી રજુઆત કરવામાં આવી છે કે એકવાર આરોપી જે કોઇ ઉપલબ્ધ આધારો પર, તારીખ ૨૨.૦૪.૨૦૨૨નાં એક્સટેન્શનનાં પ્રથમ આદેશને પડકારવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો અને આરોપીએ એક્સટેન્શનનો સમય લંબાયેલો રહેવા દિધેલ, તે પછી જ્યારે બીજા એક્સટેન્શનની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી ત્યારે આરોપી હાજર હતો અને તેમણે ૨૨.૦૪.૨૦૨૨નાં રોજના પ્રથમ એક્સટેન્શનનાં સંબંધમાં કોઈ ફરિયાદ કરી નહોતી, ત્યારબાદ આરોપીને ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ આપેલ પ્રથમ એક્સટેન્શનની મંજૂરી પર કોઈ ફરિયાદ કરવાની છૂટ નથી.

(૫.૪) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, ૧૦.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ જ્યારે આરોપીએ કાયદાકીય/ડિફોલ્ટ જામીન માટે અરજી દાખલ કરી હતી, ત્યારે

૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના હુકમથી વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તપાસ માટે અગાઉનો જ એક સમયગાળાનો વધારો હતો, જેને આરોપી દ્વારા પડકારવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી, એક્સટેન્શનના સમયગાળા દરમિયાન ડિફોલ્ટ/કાયદાકીય જામીન માટેની અરજી (અરજીઓ) વિચારણામાં લઈ શકાય તેમ નહોતી કારણ કે સદર અરજીઓ તપાસ માટે મુદત લંબાવવાના સમયગાળા દરમિયાન કરવામાં આવી હતી. શ્રી મહેતા, વિધ્વાન સોલિસિટર જનરલ દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ૧૦.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ રજૂ કરવામાં આવેલી ડિફોલ્ટ/કાયદેસર જામીન માટેની અરજીમાં પણ આરોપીએ જાહેર કર્યુ નહોતુ કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના આદેશ દ્વારા તપાસ માટે મુદત લંબાવવાની મંજુરી આપેલ છે જેની જાણ આરોપીને તા. ૨૩.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ કરેલી. એવી રજૂઆત કરેલ છે કે ઉપરોક્ત હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આરોપી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ આ અદાલતના કોઈ પણ ચુકાદાઓ, હાલના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. સોલીસીટર જનરલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, જ્યાં સુધી **સૈયદ મોહમ્મદ અહેમદ કાઝમી (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા આપવામાં ચુકાદા પર આધાર રાખવાના મુદ્દાને લાગે વળગે છે ત્યાં સુધી તથ્યોના આધારે, કથિત ચુકાદાની હકીકતો, હાથ પરના કેસની હકીકતોને લાગુ નહીં પડે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, અદાલત સમક્ષના આ કેસમાં, પહેલા સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ એક્સટેન્શનને પડકારવામાં આવેલ હતુ અને એક્સટેન્શનને ગેરકાયદેસર ઠરાવવામાં આવ્યું હતું.

(૫.૫) ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, હાલની અપીલોને રદ કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી છે.

(૬) અમે આરોપી – અપીલકર્તા તરફે વિધ્વાન વકીલશ્રી મહેમૂદ પ્રાચા અને ગુજરાત સરકાર તરફે વિધ્વાન સોલિસિટર જનરલ તુષાર મહેતાને સાંભળ્યા.

(૬.૧) આ અદાલત સમક્ષ ટૂંકો પ્રશ્ન એ છે કે કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં, શું અપીલકર્તા સીઆર.પી.સી.ની કલમ ૧૬૭(૨) હેઠળ કાયદાકીય/ડિફોલ્ટ જામીન મેળવવા તે કારણે માટે હકદાર હશે કે જ્યારે તપાસ એજન્સીએ તપાસ પુરી કરવા માટે સમયની માંગણી કરી હતી અને જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સમય લંબાવી આપ્યો હતો ત્યારે આરોપીને હાજર રાખવામાં આવ્યો ન હતો?

(૬.૨) અપીલકર્તા તરફે વિધ્વાન વકીલે **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા), સંજયદત્ત (સુપ્રા), સૈયદ મોહંમદ અહેમદ કાઝમી (સુપ્રા)** તેમજ આ અદાલતે તાજેતરમાં આપેલા **જિગર (સુપ્રા)** ના ચુકાદાઓ પર ખૂબ આધાર રાખ્યો છે.

(૬.૨.૧) **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા)** ના કેસમાં, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે અને ઠરાવ્યુ છે કે જ્યારે સરકારી વકીલ દ્વારા નિયુક્ત અદાલતમાં એક્સટેન્શન મેળવવા માટે કોઈ રિપોર્ટ રજૂ કરવામાં આવે છે ત્યારે આ પ્રકારનુ એક્સટેન્શન આપતા પહેલા, આરોપીને તેની નોટિસ ઇશ્યૂ કરવી જોઈએ જેથી

આરોપીને ઉપલબ્ધ તમામ યોગ્ય અને કાયદાકીય વાંધા લઈ એક્સટેન્શનનો વિરોધ કરવાની તક મળી શકે.

(૬.૨.૨) જોકે, ત્યારબાદ આ અદાલતનો **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા)** નો ચુકાદો, **સંજય દત્ત (સુપ્રા)** ના કેસમાં વિચારણા હેઠળ આવેલ અને **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલતનો મત, આ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે સ્વીકાર્યો નથી અને **સંજય દત્ત (સુપ્રા)** ના કેસમાં એવું અવલોકન અને ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે નિયુક્ત અદાલત દ્વારા, મુદત લંબાવતા પહેલા, આરોપીને નોટિસ આપવાની જરૂર નથી. એનો અર્થ એ થયો કે તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે કોઈ પણ પ્રકારની મુદત લંબાવવામાં આવે ત્યારે આરોપીને અદાલત સમક્ષ હાજર રાખવો પડશે. **હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલતે લીધેલો મત, એટલે કે આરોપીને નોટિસ આપવી જરુરી છે જેથી તે મુદ્દત વધારાનો વિરોધ કરી શકે, સદર મતને આ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે **સંજય દત્ત(સુપ્રા)** ના કેસમાં સ્વિકાર્યો નથી. આમ જોઈએ તો સીઆરપીસીની સ્કીમ હેઠળ અને તપાસ એજન્સી દ્વારા રજૂ કરાયેલા રીપોર્ટ પર, તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે સમયની મુદત લંબાવવાની વિનંતી ગ્રાહ્ય રાખવી કે ન રાખવી તે સંબંધિત અદાલતની સંતુષ્ટિને આધિન હોય છે. જે આધાર પર મુદત લંબાવવાની માંગણી કરવામાં આવી છે તે આધાર અદાલતને સંતોષજનક લાગવા જોઈએ.

(૬.૨.૩) હવે જ્યાં સુધી અપીલકર્તાના વકીલ તરફે **સૈયદ મોહમ્મદ અહેમદ કાઝમી (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાનો આધાર લેવાને લાગે વળગે છે ત્યાં સુધી, સૌ પ્રથમ એ નોંધવુ જરૂરી છે કે કથિત ચુકાદો હાલના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. આ કોર્ટ સમક્ષના કેસમાં, વિદ્વાન ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા આપવામાં આવેલ (સમય) વધારાને એ આધાર પર પડકારવામાં આવ્યો હતો કે ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ આરોપીની ન્યાયિક કસ્ટડી વધારવા માટે સક્ષમ નથી. એડિશનલ સેશન્સ જજે તે ગ્રાહ્ય રાખ્યુ હતુ. જોકે, ત્યારબાદ નવેસરથી સમય લંબાવવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી, જે સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૭ હેઠળ નિર્ધારિત સમયમર્યાદાથી વધુ હતી અને આથી, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું અને ઠરાવ્યુ હતુ કે, પશ્ચાદવર્તી અસરથી તપાસના સમયગાળા માટે મુદત લંબાવવાની મંજૂરી આપાય નહીં.

(૬.૩) એ જ રીતે, વિધ્વાન સોલિસિટર જનરલે આધાર રાખેલ આ અદાલતના **રામબીર શોકીન (સુપ્રા)** ના ચુકાદોની હકીકતો પણ વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. **રામબીર શોકીન (સુપ્રા)** ના કેસમાં, તપાસ એજન્સી દ્વારા તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે સમયની મુદત લંબાવવા માટે કરેલ અરજી પેન્ડીંગ હતી તે દરમ્યાન આરોપીએ કાયદાકીય/ડિફોલ્ટ જામીન માટે અરજી કરી હતી અને તે બાબતે આ અદાલતે નોંધ્યું હતું અને ઠરાવ્યું હતું કે તપાસ પૂર્ણ કરવા મુદત લંબાવવા માટે તપાસ એજન્સી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીનો નિર્ણય અદાલતે પહેલા લેવો જોઈએ.

(૬.૪) આમ, **સંજય દત્ત (સુપ્રા)** અને **જિગર (સુપ્રા)** ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા ઠરાવેલ સિધ્ધાંતનો હાર્દ એ છે કે તપાસ એજન્સી દ્વારા તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૭(૨) હેઠળના સમય ઉપરાંત સમયની મુદત લંબાવવાની અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે આરોપીને નોટિસ આપવી પડશે અને/અથવા તેને કોર્ટ સમક્ષ હાજર રાખવો પડશે, જેથી આરોપીને જાણકારી મળે કે મુદત લંબાવવાની માંગણી કરવામાં આવી છે અને તેની મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

(૬.૫) જોકે, કેસની હકીકતો અને સંજોગો જોતા અમારું માનવું છે કે અપીલકર્તા કાયદેસર/ડિફોલ્ટ જામીન મેળવવા માટે હકદાર નથી. વર્તમાન કેસમાં નિચેની હકીકતો સ્પષ્ટ છેઃ–

> ".....આરોપીની ૨૯.૦૧.૨૦૨૨ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. આમ, સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૭ અન્વયે ઠરાવવામાં આવેલા ૯૦ દિવસો ૨૯.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ પૂર્ણ થાય. ૯૦ દિવસની અંદર એટલે કે ૨૨.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ તપાસ કરનાર અધિકારીએ અહેવાલ સુપરત કર્યો હતો અને તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે સમય લંબાવવાની વિનંતી કરી હતી, જેને વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ૩૦ દિવસનો ગાળો લંબાવીને મંજૂરી

આપી હતી. તે સાચું છે કે, જ્યારે વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તપાસ પૂર્ણ કરવા માટેનો સમય લંબાવવા માટે તપાસ કરનાર અધિકારીએ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા અહેવાલ ધ્યાને લિધેલ ત્યારે કોઈ કારણોસર, આરોપીને તે સમયે હાજર રાખવામાં આવ્યો ન હતો. જોકે, બીજા જ દિવસે એટલે કે ૨૩.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ આરોપીને મુદત લંબાવવાની જાણ કરવામાં આવી હતી. આરોપીએ તેને મળતા કોઈ પણ આધાર પર મુદત લંબાવવા સામે વાંધો લીધો ન હતો અને/અથવા આ પ્રકારની મુદત લંબાવવી ગેરકાયદેસર અને/અથવા કાયદાની વિરુદ્ધ હોવાની ફરિયાદ પણ કરી ન હતી. આરોપીએ ૧૦.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ ડિફોલ્ટ જામીન/કાયદેસર જામીન માટે હાલની અરજી, એ આધાર પર કરી હતી કે, ૯૦ દિવસના સમયગાળાની અંદર ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી નથી. આ તબક્કે અહીં નોંધવું જરૂરી છે કે, જ્યારે ડિફોલ્ટ/કાયદાકીય જામીન માટે હાલની અરજી ૧૦.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા જે સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હતો, તે અસ્તિત્વમાં હતો અને તે મુદત ૨૨.૦૫.૨૦૨૨ સુધીની હતી. આ તબક્કે નોંધનીય છે કે, ૨૩.૦૪.૨૦૨૨ના રોજ તપાસ પૂર્ણ કરવાનો સમયગાળો લંબાવવાની જાણકારી આપવામાં આવી હોવા છતાં, આરોપીએ

૧૦.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ સબમિટ કરેલ ડિફોલ્ટ જામીન/કાયદાકીય જામીન માટેની અરજીમાં તેની જાહેરાત કરી નહોતી. તે પછી, ૨૨.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ, તપાસ કરનાર અધિકારીએ ફરીથી તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે વધુ સમય લંબાવવા માટે રિપોર્ટ કર્યો હતો, જેને વિધ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા મંજૂર કર્યો હતો; જે આરોપીની હાજરીમાં મંજુર કર્યો હતો અને તે સમયે આરોપી હાજર હતો. આરોપી દ્વારા પહેલા એક્સટેન્શન કે બીજા એક્સટેન્શન સામે કોઈ વાંધો લેવામાં આવ્યો ન હતો."

(૭) એટલે આ કેસની ઉપરોક્ત ખાસ હકીકતો અને સંજોગોમાં, જ્યારે અદાલત દ્વારા અપાયેલી બે વખતના મુદત વધારા ઉપર કોઇ વાંધો લેવામાં આવ્યો નથી અને જ્યારે ૧૦.૦૫.૨૦૨૨ના રોજ ડિંફોલ્ટ જામીન અરજી કરવામા આવી હતી, ત્યારે પહેલા મુદત લંબાવવામાં આવી હતી અને તે પછી પણ બીજી મુદત પણ આરોપીની હાજરીમાં લંબાવવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ ચાર્જશીટ સમય વધારાની મુદ્તની અંદર દાખલ કરવામાં આવી છે, ત્યારે આરોપી માંગ્યા મુજબ કાયદાકીય/ડિફૉલ્ટ જામીન પર મુક્ત થવાને હકદાર નથી. એટલે કેસના સંજોગો અને હકીકતો લક્ષમાં લેતા, અમે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા આરોપીને કાયદેસર/ડિફૉલ્ટ જામીન નકારવાના અંતિમ નિષ્કર્ષ અમે સંમત છીએ.

(૮) ઉપરોક્ત સંજોગો અને કારણો તથા કેસ સાથે સંબંધિત વર્ણવેલ

હકીકતોને કારણે અપીલકર્તા કાયદેસર/ડિફોલ્ટ જામીન મેળવવાનો હકદાર નથી. આ સંજોગોમાં વર્તમાન અપીલો ફગાવી દેવી જોઈએ અને તે મુજબ તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે. જોકે, આરોપી નિયમિત જામીન માટે અરજી કરી શકે છે, જેનો કાયદા અનુસાર અને ગુણદોષ આધારીત નિર્ણય કરી શકાશે. તે મુજબ વર્તમાન અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

.....ન્યાયમુર્તિ

[એમ. આર. શાહ]

.....ન્યાયમૂર્તિ

[સી. ટી. રવિકુમાર]

નવી દિલ્હી

૧૦ એપ્રિલ, ૨૦૨૩

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.